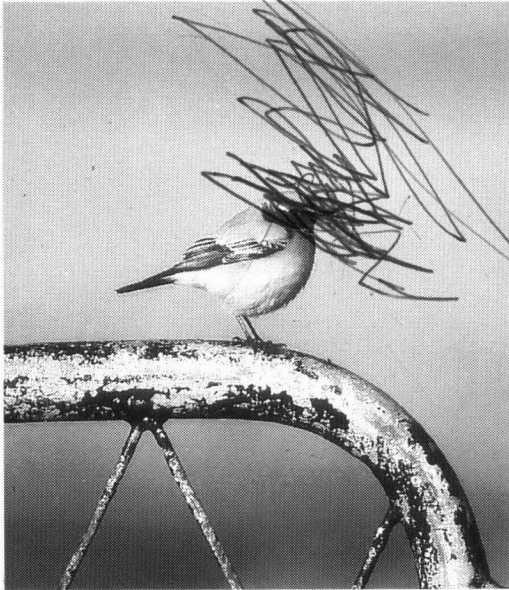

Nieuw voor Groningen: Woestijntapuit

Anne Diephuis

December 1996 was een goede maand voor zeldzaamheden in de provincie Groningen, in totaal werden maar liefst drie nieuwe provinciesoorten ontdekt. De maand begon met de Izabelklauwier bij Lauwersoog en eindigde met de Middelste Bonte Specht bij Ter Apel. Niet nieuw maar ook erg leuk waren de twee Grote Piepers die op de rand van 1997 konden worden bewonderd in de sneeuw op de Eemshavendijk. De derde nieuwe provinciesoort van de maand was echter van een familie waarvan er in Groningen bijna nooit eerder zeldzame leden waren vastgesteld. Te meer daar het voor heel Nederland pas om de zesde waarneming (en de eerste in december) van de Woestijntapuit ging kan het met recht een opmerkelijke ontdekking worden genoemd.

Woestijntapuit.

Anne Diephuis

Op zondag 22 december 1996 gingen Johan de Jong, Saskia van Rouveroy en ondergetekende vogelen aan de Groninger kust. Wat is er op een echte winterse dag (het vroor een graad of vijf bij een heldere lucht en een zwak oostenwindje) nu een leukere plaats om te gaan vogelen dan de Groningse kwelder? Johan de Jong telt regelmatig in de buurt van Noordpolderzijl en wist te vertellen dat daar 's winters vaak grote aantallen Strandleeuwen, Sneeuwgorzen en Fraters te zien waren. Daarnaast is er altijd een goede kans om IJsgors, Blauwe Kiek, Ruigpootbuiserd en Slechtvalk te zien. Ter hoogte van Westernieland was ik een eind op Johan en Saskia voor geraakt en stopte ik om met mijn verrekijker vanaf de dijk de kwelder af te speuren. Op eens zag ik helemaal onder in mijn kijkerbeeld een klein vogeltje bewegen aan de voet

van de dijk. Mijn verbazing (en schrik) was groot toen ik het beestje scherp stelde en zag dat het een Tapuit was. Een Tapuit in de winter?! Meteen vielen de zwarte keel en de fraaie zandkleurige boven- en onderzijde van de vogel op. Dat deed wel erg veel denken aan het mannetje Woestijntapuit, die zich een maand eerder bij Den Helder bevond en nog fris in het geheugen lag. Al binnen enkele seconden na de ontdekking zag ik de geheel zwarte staart, waardoor er geen twijfel meer mogelijk was: een Woestijntapuit. Na het nemen van enkele snelle plaatjes, je weet tenslotte maar nooit hoe lang zo'n beestje blijft zitten, arriveerde Johan. Toen ik hem de vogel had aangewezen kon hij de determinatie al snel bevestigen, omdat de vogel zich steeds zeer fraai liet bekijken terwijl hij druk aan het foerageren was. Daarbij werden steeds hekken, palen of hoopjes puin als uitkijkpost gebruikt, van waaraf hij steeds op de grond dook naar voedsel. Nadat we de Tapuit een minuut of tien hadden bekeken verdween hij plotseling over de dijk en konden we hem niet meteen weer terugvinden. Mooi even de tijd om het nieuws bekend te maken via de vogellijn en het semafoonsysteem. We hebben toen ruim een half uur moeten zoeken voordat Johan de vogel ineens weer ontdekte, op bijna dezelfde plaats. Na ongeveer een uur kwamen de eerste Groninger vogelaars de dijk op rennen. Ze konden ook de Woestijntapuit, die weer druk aan het foerageren was langs de sloot aan de buitenkant van de dijk, meteen erg fraai bekijken. Het had trouwens niet veel gescheeld of ze waren toch nog voor niets gekomen. Even eerder had een hongerige Torenvalk namelijk geprobeerd het beestje middels een onverwachte aanval te verschalken, maar dat liep gelukkig nog net goed af (voor de Tapuit en de vogelaars tenminste). De vogel was zo tam dat hij tot op enkele meters te benaderen

was, wat uiteraard de nodige mooie plaatje heeft opgeleverd. Van een van de gearriveerde vogelaars kreeg ik te horen dat de Woestijntapuit een week eerder ook al zou zijn gesignaleerd door een Israëlische biologiestudent. Zoekacties na die melding leverden echter niets op. De vogel liet zich ook op maandag 23 december nog bekijken, maar is daarna, ondanks actieve speuracties, niet meer waargenomen. Na minstens een ruime week in de kou te hebben doorgebracht vond hij het waarschijnlijk toch tijd geworden om warmere oorden op te zoeken.

Determinatie

Het mag duidelijk zijn dat de determinatie weinig problemen opleverde. De woestijntapuit is namelijk een van de weinige Tapuiten met een zwarte staart (ook de Roodstuittapuit heeft een zwarte staart, maar is eenvoudig van de Woestijntapuit te onderscheiden door de zwarte rug en lichtgrijze kruin). Alleen onder goede omstandigheden kan aan de basis van de buitenste staartpennen nog enig wit worden waargenomen. De keel leek in eerste instantie volledig zwart te zijn, maar bleek bij nader inzien toch wat lichte randjes te bevatten.

De vleugels waren zwart, met uitzondering van smalle bleke randjes op de tertials en wat bredere beige randen op vooral de kleine en middelste vleugeldekveren (en in iets mindere mate op de grote dekveren). De kruin, rug en onderzijde waren zandkleurig met een lichte grijze waas en de stuit was wit. Het zwart van de vleugels en de keel was met elkaar verbonden, wat ook precies klopt voor een mannetje Woestijntapuit. De duidelijke lichte randen aan de vleugeldekveren duiden op een eerste winter mannetje.

Literatuur

- Harris A, H Shirihai & D Christie, *The Macmillan Birder's Guide to European and Middle Eastern Birds*, Macmillan, London, 1996.
- Jonsson L, *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*, Thieme, Baarn, 1994.
- Lewington I, P Alstrom, P Colston, *A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe*, Harper Collins Publishers, St Helier, Jersey, 1991.

Anne Diephuis
Rijksstraatweg 28-3
9752 AE Haren